

Cyprian om kirkens enhed

5 Cyprian (ca. 200 – 258) var kristen forfatter og biskop i den nordafrikanske by Karthago. Under kejser Decius' kristenforfølgelser 249-251 krævede de romerske myndigheder, at alle indbyggere i imperiet ofrede til de romerske guder. Dette modsatte mange kristne sig og blev derfor fængslet og udsat for overgreb. Cyprian valgte at flygte og gå i eksil. Herfra forsøgte han via en omfattende brevkorrespondance at lede sin menighed samt opmuntre og trøste de forfulgte kristne. Desuden opfordrede han til enighed inden for kirken og argumenterede for en tilgivende holdning overfor 10 de kristne, der under forfølgelserne havde afsværget den kristne tro, men som efterfølgende fortrød og søgte tilbage til kirken. Denne tilgivende linje blev ligeledes støttet af Roms valgte biskop (pave), Cornelius. Men teologen Novatian (ca. 200–258) protesterede imod denne linje, og med støtte fra en kristen udbrydergruppe proklamerede Novatian sig som modpave til Cornelius. Det var imod sådanne former for skismatisk opsplitning af den kristne kirke, at Cyprian i 251 skrev værket "Om den katolske kirkes enhed" (*De Ecclesiae Catholicae Unitate*). Også i Karthago oplevede Cyprian protester imod sit bispedømme, som han i breve forsvarede. Cyprian led senere selv 15 martyrdøden under kejser Aurelians kristenforfølgelser i 258.

[*De Ecclesiae Catholicae Unitate*, 251:]

20 [Cyprian henviser til Mattæus-evangeliet 16,18-19: "Jesus sagde til ham [Peter]: 'Salig er du, Simon, Jonas' søn, for det har kød og blod ikke åbenbaret dig, men min fader i himlene. Og jeg siger dig, at du er Peter, og på den klippe vil jeg bygge min kirke, og dødsrigets porte skal ikke få magt over den. Jeg vil give dig nøglerne til Himmeriget, og hvad du binder på jorden, skal være bundet i 25 himlene, og hvad du løser på jorden, skal være løst i himlene.'" Cyprian fremhæver, at selv om magten over menigheden blev givet alle apostlene (se f.eks. Johannesevangeliet 20, 21-22), fik Peter den dog først.] Begyndelsen sker ud fra den ene [Peter], for at Kristi kirke kan bevises at være én. [...] Den, som ikke fastholder kirkens enhed, mener han at fastholde troen? Den, som forkaster og modstår kirken, stoler han på at være i kirken? Som jo også den salige apostel Paulus lærer det samme og peger på den hemmelighedsfulde enhed, når han siger: "Ét legeme og 30 én ånd, ligesom I jo også blev kaldet til ét håb; én Herre, én tro, én dåb, én Gud."¹

Denne enhed bør vi fastholde og hævde, især vi biskopper, som jo fører forsædet i kirken, for at vi kan vise, at også selve bispedømmet er ét og udeleligt. Lad ingen bedrage broderskabet med løgn; lad ingen forvanske den sande tro ved troløst at spille under dække med den! Bispedømmet er en enhed, og de enkelte indehaver dele deraf, som dog tilsammen danner en helhed. 35 Kirken er en enhed, som dog ved frugtbar vækst breder sig vidt ud til en mangfoldighed, ligesom Solens stråler er mangfoldige, men dens lys ét og det samme, og som træets grene er talrige, men dets stamme, som vokser af den faste rod, kun én. [...] Således spreder også Herrens kirke med rigt lys sine stråler ud over hele Jorden, og dog er det lys, der spredes overalt, det samme, og legemets enhed kan ikke opløses. I rig fylde udstrækker den sine grene over hele 40 jorderiget, sine rigt fremvældende strømme leder den videre; dog én er kilden, og én er oprin-

¹ Efeserbrevet 4,4-6.

delsen, og én er moderen. Af hendes skød fødes vi, ved hendes mælk næres vi, ved hendes ånd besjæles vi. [...]

Den, som ikke har kirken til moder, kan ikke have Gud til fader. [...] Den, som ikke fastholder denne enhed, fastholder ikke Guds lov, fastholder ikke troen på Faderen og Sønnen, fastholder ikke liv og frelse. [...]

[*Brev til Florentius Pupianus, 254:*]

10 [*Florentius Pupianus havde kritiseret valget af Cyprian som biskop af Karthago. Mod denne kritik fremfører Cyprian bl.a. følgende:*] Og også Herren sagde i evangeliet, da disciplene havde forladt ham, medens han talte, henvendt til de tolv: "Vil I også gå jeres vej?" Simon Peter svarede ham: 'Herre, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord, og vi tror, og vi ved, at du er Guds hellige.'"² Her taler Peter, på hvem kirken var blevet bygget, idet han i kirkens navn lærer og viser, at selv om en trodsig og hovmodig skare af dem, der ikke vil adlyde, skiller sig fra, fjerner kirken sig dog ikke fra Kristus, og den hjord, der holder fast ved sin hyrde, de udgør kirken. Derfor bør du vide, at biskoppen er i kirken, og kirken i biskoppen, og hvis nogen ikke er med biskoppen, er han ikke i kirken; og forgæves smigrer de sig selv, som uden at have fred med Guds præster lister sig hen og tror, at de skjult har fællesskab med nogle (få), når kirken, som er den ene katolske, ikke er splittet eller delt, men tværtimod er forbundet og sammenholdt med de indbyrdes sammenhængende biskoppers lim.

25 Cyprian *De Ecclesiae Catholicae Unitate* 4-6: Overs. H. Haar o.a.: *Kirkehistoriske Læsestykker. I: Oldtid og Middelalder*. 2. udg. Kbh. (1921) s. 32f. *Epistulae* 66 (Oxford-udgaven): Overs. L. Grane: *Kirken i historien. De første otte århundreder*. Kbh. (1973) s.166f. Bibelciterer efter den autoriserede danske bibeloversættelse.

² Johannesevangeliet 6,67-69.